Чурапчыга күн тахсар!

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууҕун хаһыата

2009 сыл Атырдьах ыйын 29 күнэ Субуота № 105 (10033)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

СИА [illegible]ниҥэр

ДЬОКУУСКАЙ. Атырдьах ыйын 20 күнүгэр Кытайтан көтөн кэлбит 2 пассажир сибиинньэ тумуутугар уорбаланар, диэн атырдьах ыйын 21 күнүгэр Роспотребнадзор СР салаатын салайаччытын а.т. М.Игнатьева уонна дорообуйа харыстабылын министрин солбуйаччы Г. Алексеева сурунаалыстарга ииитиннэрдилэр. Уопсайа республикатааҕы обсерваторга ГИБДД массыыналарыгар арыаллатан бу дьону кытта самолекка сэргэстэһэ олорон көтөн кэлбит 15 пассажир киллэрилиннэ. Ол түмүгэр биллэрбит 3 улахан кэпсиҥ уонна 5 оҕо быраастар кэтэн көрүүлэригэр хаалыллар. Биир пассажир эмтиир тэриллэтэн бэйэтэ тахсан барда. Онон сибээстэн туһаанныах миэрэлэр ылыллыбыллар. Саматан эттиэхэ, биллэрбит, бу ыарыыта уорбаланан, Болгарияҕа сылдьыбыт кэлбит 8 оҕо эмтэнэр. Бу катыаннаах түргүк Новосибирскайга ыытыллыбыт аналиттар түмүстэрэ кэлэҥнэ онтубуллуоҕа.

МИРНЭЙ. Государство алмаас промышленнноһыттар кризиситтэн сибээстэн быйыл 30-35 млрд солк. биэрэр, диэн РФ премьерэ В. Путин "Мир" рудниэгы арыйыы кэмигэр этэнит тылларын атырдьах ыйын 21 күнүгэр буолбут мунньахха хатылаата. Государство быйыл уонна эйигин алмааһы атыылаһарын салгыаҕа. Компания иэнэ реструктуризацияланыаҕа. Республика баһылыга Мирнэйгэ РФ Правительствотын председателэ баһылыстаах мунньахха "АЛРОСА" АК өйөбүлү көрдүүр туһунан боппуруоһу бэстакыан туруорбута. В. Путин мунньах сарыланыттыгар салааны өйүүр сыалтан, государство алмааһы атыылаһыы иэнин түөрт тэҥэл улаатыннарар быланнаҕын этэ. "Федеральнай уонна региональнай бюджеттарга улахан үбү киллэрэ олорбут салааҕа биллэн кэмэ наада. Быйыл эти кэмэ уопсай кэмэйэ 30-35 млрд солк. таҥнэнэҕэ. Үп кризисин кэмигэр эти уустук эрэдэри, биһиги оны онгоруоппут", – диэтэ премьер.

ДЬОКУУСКАЙ. СР Президенин иҥнэн дьиэ кэргэн уонна оҕо саас дьалаларыгар комитет 2009 сыл атырдьах ыйыгар муниципальнай тэриллиилэр дьаһалталарын кытта республика бастыҥ ыалларын быһаарар түмүктүүр күрүөх ыытар. "Куорат ыала - 2009" уонна "Тыа сирин ыала – 2009" күрэхтэр "Сыл дьиэ кэргэнэ" фестиваль чэрчитинэн "Үлэ уонна дорообуйа" девиллэх ыытыллыахтара. Түмүктүүр күрэхтэһиигэ улуус уонна куорат таһымыгар ыытыллыбыт күрэхтэһиилэр кыайыылаахтара иэдэс уонна онтон эдэх оҕолоох ыаллар кыттыылары ылыахтара.

Сиһилии www.family.sakha.ru. сайтка эбэтэр (4112) 424421 тел. биилэсхэ оҥ. Документтары баланан ыйын 19 күнүгэр диэри Дьокуускай к., Ленин пр., 22, 7-с этэҥэ задырыска СР Президенин иҥнэн дьиэ кэргэн уонна оҕо саас дьалаларыгар комитетка күүтэллэр. Күрэх түмүгэ алтыннары 10 күнүн иннинэ тахсыаҕа. Кыайыылаахтар Дьокуускайга ыытыллар "Сыл дьиэ кэргэнэ" республикатааҕы фестивальга кыттыылары ылыахтара.

88 №-дээх Федеральнай сокуоҥунан үүнэ уонна үүттэн ылыллар бородууксуйаҕа техническай регламент олохтоммута. Маҥан сибээстэн республика Правительствота уонна олохтоох дьаһалталар потребкооперативтэрэ тэрийдилэр. Техническай регламентка оҥ. түбэһэр сыалтан хас биирдии хаһаайыстыба үүтү тымнытар тэрили булунара, сертификацияны аһара, декларация ылара уустук. Биирдиилээн ыаллар сокуон туруорар ирдэбилин туос күүстэриниэн толорор кыахтара суох. Ол иҥин, кэтэх хаһаайыстыбалар сүөһүлэрин эҥаллэригэр тиэрдибит, сүөһү ахсаанын эбэтэр уонна тыа олохтоохун дохуотун дэлэтэр сыалтан, республика Правительствота нэйилиэньэттэн үүтү тутар потребительскай кооперативтэрэ тэрийэр туһунан быһаарыныыны ылыммыта. Бүгүн маннык 100-тан тахса кооператив баар.

Республикаҕа бу сылга тэрооһиннэхэ хаһаайыстыбаларга 3,6-тан 8 тыс. солк. диэри кэмэйдэхэ субсидиялар онтоһулуннулар. Онтон кредит ылахтарына – онтуларын сүрүнэхэн бюджет суотугар сабаллар. Иннэ диэн, республика Правительствота тыа сирин олохтоохторун туох кыалларынан барытынан өйүү сатыыр, диэн санаалаах К. Оконешников.

ХАБАРОВСКАЙ. 2010 сылга Россия үрдүк үөрэҕин кыһаларыгар үөрэхтэ ылыы бөрөөдэгэ алтыннаах 1 күнүгэр диэри быһаарыллыаҕа уонна уларытыллыа суоҕа, диэтэ Хабаровскай краай үрдүк үөрэҕин кыһаларын ректордарын уонна учууталларын кытта көрсүһүүгэ РФ Үөрэхтэ уонна науканы министрэ Андрей Фурсенко. Министр маннык ирдэбили Россия Президенэ туруорбутун саналаата. Итиэн сэргэ, сотору БКЭ уонна үрдүк үөрэх кыһаларыгар киириэ түмүктэрин сыаналыыр президентээй комиссия тэриллэрин саналаата. А. Фурсенко эпитиэнэ, бу комиссия 2010 сылга үрдүк үөрэх кыһаларыгар ылыыта рекомендациялары оҥоруоҕа. РИА Новости.

ДЬОКУУСКАЙ. Республика баһылыга Вячеслав Штыров атырдьах ыйын 25 күнүгэр РФ тас дьаһалаҕа министерствотын федерация субъектарын, парламеннары уонна общественнай холбоһуктары кытары сибээскэ департаментын директора, РФ суһал уонна боломуочуйалаах посола Валерий Кенайкины кытта көрүстэ.

Көрсүһүү Өлүөнэ оҥуостарын ЮНЕСКО пааматынныыктарын ахсаныгар киллэртэриигэ уонна Саха сирин айылҕатыгар сыһыаннаах бырайыактарга анаммыт. Вячеслав Штыров посуллар Өлүөнэ оҥуостарын ЮНЕСКО пааматынныыктарын иэтиитэгэр киллэртэриигэ кэмэлэрүн бэлэхтэтэ уонна сир үрдүттэн сүтэр кутталламыт кылыллары өргүтүү бырайыактын туһунан кэпсээтэ. Ол курдук, маннык бырайыактар чэрчилэриниэн республикаҕа Канадаттан бизиннэрэ, общебыктары оҥа. аҕыйах үөскэтэн эроллар. Посол Канада бу программа иккис түүмүгэр салгыы кыттарга бэлэмин этэ. Чуолаан, 2010 сыл күүнүгэр бизиннэрэ эссэ аҕыйахтара.

Беркакит - Томпот - Дьокуускай хайысхалаах тиэмэр суол быйыл быланнаммыт 180 км-тан тутааччылар 100 км-та тиийдилэр. Бу дьоҥун түгэн Правительство председателин солбуйаччы А. Скрыбыкин баһылыстаах правительственнай делегация уонна "Трансстрой" ААО бөрөстэбилиттэрэ кэлбилэрин кытта оҥ. түбэстэ. Маны сэргэ үөрүүлээх тутаҥ республика СМИлэрин "Ыччат десаныын" кыттыылаахтара көрөр чэскэ тиэтистилэр. СР транспортна, сибээскэ уонна информатизациятаа министрэ Владимир Членов суолу тутуу боппуруостара сотору таарыстыа. Мирнэйгэ буолан аастыт республика салаатта РФ премьерэ В. Путины кытта көрсүһүүгүтүгэр туруорулларын, техническай хаачыйыыны, Өлүөнэ өрүһү туоруур муостаны, Дьокуускай территориятыгар тимир суолу тутууну барытын киллэрэн туран, үлэ бүтүннүү биир баайыыта ыытыллыахтаах быһаарыллыбытын саналаата.

Спорт

СҮҮРҮҮГЭ СИТИҺИИЛЭР

Атырдьах ыйын 23 күнүгэр Мэҥэ-Хаҥалас улууһун дьаһалтатын, улууһаабы сүүрүү федерациятын тэрийиитинэн Аллараа Бастаах - Майа иэн ардыгар V-с республикаабы илин-эҥэр республикаҕа үөгүлэ дистанциялары рекордсмен, СР спортун мастара, Мэҥэ-Хаҥалас улууһун Болуоттаах гражданина, биир дойдулаахпыт Афанасий Петрович Илларионов бириинээгэр сүүрүү буолла. Бу күрэхтэһиигэ Уус-Алдан, Мэҥэ-Хаҥалас, Бүлүү, Таатта, Чурапчы улуустарыттан уонна Дьокуускай куораттан кыттыылы ылыллар. Оҕолоох ЧРОСИО сүүрүүгэ тренерэ Г.Ф.Нохтунскай ыллыа сыҥаата.

Сүүрүү 5 км, 15 км, 30 км дистанциялаҕа ыытыллыбыта. Биһиги улуспутуттан 13 оскуола оҕото, 11 улахан дьон кыттыбыттар. 5 км сүүрүүгэ 1996–1997 сылларгы төрөөбүттэргэ Марина Луковцева (ЧРОСИО) 1 миэстэ, 1994–1995 сылларгы төрөөбүттэргэ Алена Луковцева (ЧРОСИО) 1 миэстэ, Саша Барашкова (Хатылы) 3 миэстэ, Гоша Быгаков (Чэкыр) 3 миэстэ, 1992-1993 сылларгы төрөөбүттэргэ Люба Спиридонова (ЧРОСИО) 1 миэстэ, Нюргуяна Соловьева (ЧРОСИО) 2 миэстэ, Тоня Васильева (ЧРОСИО) 3 миэстэ, Саша Гоголев (ЧРОСИО) 2 миэстэ, Ким Луковцев (ЧРОСИО) 3 миэстэ уонна 18-39 саастаахтарга диэри Рома Алексеев (ЧГФКСИ, 2 курс) 2 миэстэ буоллулар.

15 км сүүрүүгэ 18-39 саастарыгар диэри Дима Саввинов (ЧГИФКИС, 2 курс) 2 миэстэни, 50-54 саастарыгар диэри А.Р.Носова (Чурапчы) 1 миэстэни, И.Д.Пермяков (Чурапчы) 1 миэстэни, 55–59 саастарыгар диэри М.П.Баргаргаева (Чурапчы) 2 миэстэни, 60–64 саастарыгар диэри А.А.Синцев (Чурапчы) 3 миэстэни ылан иннинэ күүгэҥэ сырыттылар.

Онтон 30 км дистанциялаҕа 50–54 саастарыгар диэри С.Макаров (Мугудай) 1 миэстэҕэ, 60–64 саастарыгар диэри Е.К.Абрамов (Чурапчы) 2 миэстэҕэ таҕыстылар.

Сыллата ыытыллар республикатааҕы таҥнараах күрэхтэһиигэ Афанасий Петрович уонна тарийиэр комиссия миэстэлэстит күрэхтэһээччиларгэ мэтээллэри, грамоталары уонна сэмэй бэлэхтэри туттарда.

"СО" корр.

Нэйилиэктэртэн сонуннар

КЫТААНАХ

Бу күннэргэ нэйилиэкэ от үлэтэ түмүктэнэ. От үүнүүтэ үчүгэй буолан, былаан аҥары баран туолла. Салгыы кыстыыка бэлэмнээн үлэлэрэ саҕаланан эрэллэр. Ол курдук, киин котельний оборудуон саҥа турбата уматыллан үрдээн биэрдэ. Нэйилиэк оскуолатыгар өрөмүөнньүнү, кырааскаланыы, ыраастаһын үлэлэрэ бара туралларын. Оскуола спортзалын өрөмүөнүү сылдьыллар. Завалинкаларыгар буор кутуллар, баһаарыгай емкость турордулар. Бу үлэлэри барытын бес ыйтан саҥа анаан калбит оскуола директора А.М.Дьяконов ыыта сылдьар.

Үтүө дьыала чэрчитинэн Дьаҥкытаа буолуу кэмиэ иккүөн бириигэдэ калан нэйилиэк музейын тутуутугар үлэлии сылдьар. Кэнгдайын түөрбиттэр, бу дьыл алтыныттан киллэрэр былааннаахтар. Маны таһыанан бу бириигэдэ сайыынньыкка күүс тутта. "Киэнтэй" салгы кооперативтар бацана туруорда, кылабыынаҕа күрэ, просека солото, онтон биллэрэ эргэ тутуулары көтүрүү үлэтин оҥоро сылдьаллар. Былаанта нэйилиэк иҥнэҕи пааматынныыктары сөргүтүү үлэтин оҥорутуохтаахтар.

Кыстыыка киириэ саҕаламмытынан, благоустройствоҕа үлэлэр саҕаланан эрэллэр. Ол курдук, биирдиилээн тэриллэлэр бэйэлин истарыгар араас еремуеннэри, субуотуннаактары тэрийэн ыраастаныы үлэлэрин ыыталлар.

ХАТЫЛЫ

СР Правительствотын председателэ Е.А.Борисов илин бөтөҥнөннэх дьаһалынан, нэйилиэк 175 сылларгы үбүлүйүн көрсө тэрээбин үлэлэрэ бара туралларын. Бу үбүлүй чэрчитинэн оройуон дьаһалтыттар тэрээбин мунньаҕа буолуохтаах. Кыстыыка киириэ саҕаламмытынан биирдиилээн тэриллэлэр, нэйилиэк олохтоохторо дьиэлэриэр, таллаҥналарыгар араас көрүнтиэх еремуеннэри, ыраастаныы үлэлэрин ыытта сылдьыллар. Бэйиэ былаанта үлэҕэ киирэр тутуулардыын Оҕо-ыччат киинэ уонна "Арыы" балаҥан буоллулар.

Нэйилиэккэ бу күннэргэ М.Н.Белых уонна А.Н.Кривошапкин диэн нэйилиэк ыччатлар олоҥхуттарын киинэлэтэ тахсары турар. Бу былаҥ дьаһанан сибээстэн Гуманитарнай институт олоҥхо салаатын чинчийэр учуонайа, СГУ Саха филологиятын уонна культуратын факультетын декана В.В.Иларионов кэлэрэ күүтүллэр.

Балаҥан ыйын 1-гы күнүгэр дьыла А.В.Власов председателлээх комиссия нэйилиэк үбүлүйүгэ көрсө буолуохтаах тэрээбиннэр былаан ыраах оҥорон туттарын үлэтэ бара турар.

"СО" корр.

Аҕбаччы санаата

МАХТАЛ, БАҺЫЫБА ТЫЛЛАРА

Аҕыйах хонтуран үөрэх дьыла саҕаланары турар. Мин оҥон сибээстэн, курдук кэмэлиҥ 2-с Нэдаах Мурун-Тымпыйа оскуолатын оҕолорун, кылас салайааччыларын эҕэрдэлиэм этэ.

Ол курдук 2007 сылтан саҕалаан сыл аайы миэхэ оттук мастын саҥаннан, сороҕор хайыстан да бэлэллар. Быйыл 9 куб маны саҥаннан, мас сыйыы чаастиин, ыраастаан биэрдилэр. Ол иҥин оҕолорго, учуутталлаҕа миэстэлэн улаан.

2007 с. учуутал Дьячковская Марфа Васильевна салаатынан 8-с кылас оҕолоро сиэн хайыстыллыбатах мастын хайыстан биэрбиттэрэ. 2008 с. Оконешникова Татьяна Николаевна салаатынан 9-с кылаастар бэлэхтэрэ сытыарыны эмиэ мастын хайыстан, саҥаннан бэлэптэр этэ. Ити сыл эссэ эрдэ, ыалым оҕолоро, Павлуцкайдар, иирэн сүөмэ сытар биир мастыына маны хайыстан, бэлэхтэтэн тэсэрбэр сонучу үөрүү онгорбуттара. Кыраныс кэнэҥэ сүдэх улахан өйөбүл буолар, кэҥэ саната кэтэбүллэн ыраныы да уларар курдук.

Бэйиэ учуутал Иванова Ольга Юрьевна салайааччылыах 10-с кылас оҕолоро калан эмиэ мастын саҥаннан ыраатыылар. Онно кэрэхсэ, оҕолор үөрэ-кэтэ үлэлиилэр, кэр-күүгэ арыстаах, олус түргүлэх буолар эбитэр. Үөрэнээччилэр эссэ испит эҕэрдэлэрэ, Дьахтар күүгэн бэлэхтэх хаабыттэрэ. Дьэ, маннык оҕолордоох буоллаҕыт араас күрэхтэргэ, олимпиадаларга ааныт курдук аатталар. Аны да аатталыа диэн эрэнэбин уонна аҕа саастаах кэҥи бэйиэлэрэ ааныа.

Өссэ махтанным этэ "Маарыччан" ПО "Аартык" маҕаһынын үлэһиттэриэгэр. Быыбырын, быйыл бу маҕаһыынтан кумаҕыыныыны уман турабын. Кырдьаҕас кэҥи уларыт-тэнэрэн ахсаанах буолуо дуо. Оҥу бу үтүө санаалах дьон, "Аартык" үлэһиттэрэ, ыам уурах, бэйэбэр тиэрбиттэрин олус үчүгэйдик саныыбын.

Сага үөрэх дьылынан эҕэрдэлэн туран, барыгыттар үөрэхха-үлэҕэ эссэ урдук кирбиилэри ылан оскуолаҕыт, учуутталларыт, тэрилтэлэрэт, тэриллиит аатын аатыыт. Кэмин даҕаны дьоҥу үөрдэр, кэҥи кэрэхсэр ыччат буолуут!

Махталы кытта үлэ ветерана
Анна Михайловна НЕРАТОВА.

Г.П.Башарин аатынан Сылаҥ орто оскуолатын 100 сыллаах үбүлүөйүн көрсө

БУОЙУН-ПОЭТ, УЧУУТАЛ ВИКТОР БАШАРИН

Учуутал киһи сүрүҥэ оҕолорго таптаныы тыыннаах. Бу сэмэй, ол эрээри кэскилгэ кыттыһар истиҥ таптал кини поэзиятын тэбэр тымырынан буолбута. Онтон ол таптал олохтон бэйэтиттэн силис-мутук тардыыны тахсара.

Виктор Ильич Башарин үлэтин, иллэҥ кэмин уонна дьоҕурун олус табатык дьүөрэлэн, ыччакка туруктаах ой-санаа баар буоларын хааччыйыыга педагог быһыытынан кэскиллээхтик үлэлээн, олорон ааспыт дьоннорбутуттан биирдэстэр.

Кинижэ педагогическай ой-санаа уонна поэтическай эйгэ биир ситимнэахтэрэ, ойуун-сүрэҕин тэҥинэн иэтэллэрэ. Өр кэмнэ оскуолаҕа "Кыраһа" литературнай кружоогу тэрийэн үлэлэппитэ. Сыл аайы түмсүү оҕолорун айымныыларын түмэн, бэрт тутаҕайдык көрүгэтэн, уруһуйдаан "Кыраһа" сурунаалы оҥорон таһаарэллэрэ. Бу түмсүү, күн бүгүҥэ диэри, бэйэтин тула тереебут тылларын сэргиир, кэрэхсиир оҕолору түмэр, түөрт хайысханан үлэлиир.

Аныгы кэм сиэринэн компьютерыынан өгөһүллэр хаһыаты оҕолор олус кэтэллэр. Уус-уран ааҕыыга, тыл этиигэ улуус, республика таһымнаах күрэхтэрэ, научнай-практическай конференцияларга ситиһиилэхтик кыттыллар. "Кыраһаны" учууталлар Е.В.Дьячковская, Л.С.Сивцева үлэлэтиллэр, Виктор Ильич кэскиллээх үлэтин салгъыыллар.

Кини айар үлэтэ иккис литературнай жанрга арахсар: проза уонна поэзия. Виктор Ильич 6 кинигэтэ тахсыыта, айымныылара 1945 сыллтан 1986 сылга диэри республика хаһыаттарыгар, "Чолбон" сурунаалга тиһиэтин быспакка бэчээттэммиттэрэ.

Поэзияҕа сүннүүнэн иккки хайысхаҕа арахсар: улахан дьоҥҥо аналлаах уонна оҕолорго туһуламмыт поэзия. Хоһоонноругэр үлэһит дьону туойуу, күргүөмнэх үлэнэн, олох сайдыытынан кэпсэтии туттуу, үлэ алгыстан ситимнээрин тоһоҕолоон баливээһин, үлэ хаамыытын тэрийэр-дьаһайар дьон омсолоох өрүттэрин сарылаабыт, дьоллоох олох көрдөһүгэ үлэ буоларын биэргэтии, оҕону үлэнэн иитии суолтатын чорботуу кэстэр. Бу – кини поэзиятын сүрүн уратыта.

Хоһоонноро сырдык тыыннаахтар. Поэт олоххо баар саха киһитин чиҥ өйүттэн тиэрэн тахсар, дьиҥ сахалыы ис хоһоонноох санаалары этэр.

Кырдьыгы уу ылбат, уот сиэбэт
Алмаас тэҥэ кытаанах
Кырдьык атыыга да бөрөмөөт
Буулаҕа дуолан уохтаах.

Виктор Ильич хоһооннорутар этэр сүрүн санаатын сүүрүмэ эпическай айымныыларыгар салгыы сайдар. Ол курдук, кэпсээннэрин геройдара оҕолоро – туһа дьоно, очерклаарын геройдара – хорсун-хоодуот саллааттар уонна үүгэ үлэһит дьоннор.

Кини айар үлэтэ өссө тосколлоохтук сайдыаҕын биир суол мэһайдаабыта. Биллэрин курдук, 1944–1950 сыллар бүтүүлэригэр диэри саха интеллигенциятын ураты өйдөөх-санаалаах, оҥу аһаҕастык этэр, сангарар, хоһуун тылы-өһү быстарар дьоммутун үгүстэрин эккирэтиигэ, үнсүүтэ-харсыыта түбэһиннэрэ сылдьыбыттара.

Айымныыларын бэчээттэтиигэ ыараханнар, уларыттара сатаабыттара. Онон, чахчы таланнаах поэт В.И.Башарин айар суола сайдар сылларыгар, литературнай сайдыыны биэрэр ой-санаа туруктаах турар кэмэ этэ. Биллэгин Саха сиринээҕи кини архыыпка кини эмиэ бэчээттэммэтэх айымныылара сыталлар. Виктор Ильич кэргэнинэн, педагогическай үлэ ветерана Клавдия Гавриловна Кривошапкинаны түөрт оҕолорун үөрэхтэн, нэһилиэк, дьон-сэргэ ытыктыыр дьоннорго гына иитиллэр. Кинилэр аҕаларын кэриэстэн, бэчээттэммэтэх хоһооннорун архыыттан булан, "Уот ардах аныыран" диэн кинигэ бэчээттэппиттэрэ.

Кырдьыгы Светлана Викторовна биология учуутала, СР үөрөҕирэтин туйгуна, Вера Викторовна математика учуутала, СР үөрөҕирэтин туйгуна буолан төрөппүттэрин идеэлэрин салгъыыллар. Уоллаттара Анатолий Викторович бочуоттаах сыныалаҥнаа олорор, Илья Викторович СР тыа хаһаайыстыбатын министерствотын тутуута дирекциятын отделын салайаччыта.

Поэт, прозаик, очеркист, Аҕа дойду улуу сэриитин кыттыылаах, учуутал Виктор Ильич олорон ааспыт олоҕор бар дьоҥуттар кэрэ кэпсээн, үгүө холобур буола туруоҕа. Ыстатыйабын кини хоһоонунан түмүктүүбүт:

Баайым миэнэ хоһооннорум
Чыычаах курдук көтүтэбин.
Үлэлиэр-хамсыыр үгүө дьону
Ситиһиилэрэн сэҥэрдэбин.
Мин баайым – ыраах кырдьыгым
Албыны билбэт сыҥыаным.
Бар дьоҥҥо ытык эрэлим
Бар дьоҥҥо биэрбит сүрэҕим.

Л.С.СИВЦЕВА,
саха тылын уонна литературатын учуутала, "Иҥэ тыл" методическай холбоҥук салайаччыта.

Саҥа кинигэ

И.ПОНОМАРЕВ "ОЛОҔУМ КЭРЧИКТЭРЭ, САНААМ САРГЫЛАРА" КИНИГЭТИГЭР КЫЛГАС БЭЛИЭТЭЭҺИННЭР

Сылын аайы улуустааҕы "Саҥа олох" РИХ олохтоох авторлар үлэлэрин утумнаахтык бэчээттиир буолан, айар куттаах дьон суруйуулара иҥэн-сүтэн, симэлийэн хаалбакка, сурукка тиһиллэн кинигэ буолан тахсара хайҕаллаах суол.

Аҥардас мин библиотекабар авторлар автографтаах, бойобуогэр бэчээттэммит кинигэлэр ахсаннара сүүрбэттэн тахса. Ордук үөрүүлээх, кинигэлэр ис-тас кэстүүлэрэ, кумааҕыта, кыраскката, ойуута-бичиэ сылын аайы биллэ тупсан иһэр. Холобура, адъас кэлин тахсыбыт И.М.Павлов "Чурапчыыттаҕы кохтушка" диэн чараас кинигэтэ, кыа хааны саҥатар кыһыл өнөх өнөөх глянцевай тастаах, олус чуолкайдык көстөр өнөөх хаартыскалардаах буолан, киэн сиргэ бэчээтэнэр кинигэлэртэн туох да итэҕйэ суох курдук көстөр.

Ол эрээри, бу улууспутугар гражданскай сэрии дьалҕаныгар биһиги улууспут кинигэр Чурапчыта буолан ааспыт ыныырык кэйгэллээһини чуолкайдаабыта, олорон ааспыт олохпут дьонун-сэргэтин, историятын үйэтитиигэ өр сылларга иливтин араарбакка үлэлиир ытык кырдьаҕастыт И.М.Павлов, эдэх архыыттары хасыһан, маныаха сыһыаннаах бойобуот да, атын да улуустар биллиилэх кырдьаҕастарын кытта суруйсан, эдэх кинигэлэри туһанан, сыратын-сылбатын ууран таһаарбыт, иннинэтин улууспут историятын хасыһан үөрэтэр дьон научнай үлэлэриэр бэлиитэй источник буолуох кинигэ, баара-суоҕа 100 экземпларынан тахсыбыта кыһыны хомотор. Автор бойотэ этэриэн, үп-харчы кыраныысыта мохол буолбут.

Үгүс кинигэлэрэ аҕыйах ахсааныынан тахсар буоллаҥнар, айымныылар аҕаҕаччылар киэн араналарыгар сэпталэх соҕустук тиийбэккэ хаалар. Ити, биллэн турар, таһаараччылары да кыыра кымчык олохтуур буолуохтаах.

Дьыл-хонук аастаҕын аайы бүгүҥнү күүрэннэх олох уларыйан, саҥаттан саҥа көлүөнэлэр солбуйсан иһиэхтэрэ, саҥа геройдар ааттара үүнэ-үөскүү туруохтара. Арай биһиги бүгүҥнү күммутун кэрэһэлиир кинигэлэр эрэ хаалыахтара. Онон, улууспутугар кинигэлэр тахсыыларыгар ураты болҕомтону уурутыхха баар этэ. "Маҥнаары оонньуутутар" сомоҕолоспуппут курдук, бу кэскиллээх дьыалаҕа эмиэ түмсүүлэхтитин көрдөрөн издательствоҕа анал фонданы олохтуурга үлэлэнэх баара.

"Саҥа олох" байыл таһаарбыт кинигэлэриттэн биир боччумнаахтара тыа сирин олоҕун тыын боппуруостарын кэпсиир хабан, саҥа үйэ тосту уларыйыылаах кэмнэригэр олоххо актыыбынай позициялаах буоларга утуйар ыстатыйалардаах, быһата, билиҥҥи кэмнэ чахчы туһалаах буолуох, тоҕоостоох кэмигэр күн сирин көрбүт "Олоҕум олуктара, саҥаам саргылара" диэн сурунаалыыс И.П.Пономарев кинигэтэ буолар. Бу кинигэ эмиэ үбүлүөйдээх хобул буолан, тираһа аҕыйаҕынан, үксэ автор бэйэтин аймахтарыгар, чугас дьонугар, билэр үөлэннэхтэригэр тарҕанна, киэҥ маассаҕа, библиотекаларга бэрт ахсаннааҕа тиийбит курдук.

Хам-түм да буоллар, көрсө түстэххэ, үөрэ-көтө сэһэргэспитинэн барар, олус диэн убаастыыр аҕа саастаах үөлэсиэхэрим, сурунаалыыстар Россиятаҕы сонуннарын чилиэнэ, улууска уонна республикаҕа тыа сирин проблемаларыгар хоонноохтоохтук ылсан суруйар, саҥаны кэпсиллээҥ туруулаһар сурунаалыыс, Иван Петрович Пономарев 70 саастыгар таһаарбыт бу кэрэхсэбиллээх кинигэтэн маҥнаайгы чаата бойотин тус олоҕун кэрчиктэригэр анаммыт. Иккис чаата отучча сыл республика араас хаһыаттарыгар суруйталаабыт сүүһүнэн ыстатыйаларыттан, хаһан да суоллата сүппэттэрэ буолуо диэбиттэрин наардаабыт хомуурунньута.

Бу кыракый болкотэһиэмэр кинигэ барыы кэрчиктэрин, кини туруорар нирбэлэх ыйытыктарын, сэтэрэн-хоторон сэһэргиир эгэлгэ эридьиэстэрин, салайар үлэ саная түһүүлэх да, үрдүк өрөгөйдөөх да өрүттэрин, айылҕа харыстабыла, чөл олох, дьиэ кэргэн уустук боппуруостарыгар суруйууларын сиһилии ырытарга сыал-сорук туруорбаппын. Өр сылларга оскуолаҕа, салайар үлэҕэ дьону кытта алтыһан, 70 саастыгар диэри олох барыы аһыытын-ньулуунун амсайбыт, олохпут тутула тосту иэҕиллэрэ барыы миккиэрин ааспыт, сытыы тыынтылба бөрүлэхх сурунаалыыска сылана быһар, сымнатан этэхха, мин кыра кыарым таһынан буолара чуолкай. Бу бэлиитэһиммэр мин Иван Петрович суруйууларыгар сэҥээрбит өрүттэрбин болиэтиэхпин баҕарабын.

Уонтан тахса сыллааҕыта СР Президиэнэ М.Е.Николаев оскуола-интэриэт үлэһиттэриэн көрсүһүүгэ, республикаҕа үөрэхтэһии туругун туһунан кэпсиэрэ, маннык сүдү суоллаах үлэҕэ быгархай да боппуруостарыгар ураты болҕомто уурулуохтааҕын туһунан этиитэ. Салгыы биһиги таас көрпүспүтүгар туалеттар суохтарыгар тохтообута.

Маннык кыра диэн аахайбыт буолууттан өрдөроо түгэлэс тымныыга таһырдьа сүүрдэлэриэр тиийдэлэр, туалетка сыһыан – бу культурабыт таһымын кэмэйэ буоларын, оҥуоха эл-дьол буолуу – бу бэйэҕэ эрэ буолбакка, тастан сылдьаччыларга, ыныырыыдаах ыйдьыттарга сэнэбиллэх сыһыан буоларын туһунан саҥаран барбыппыт, ити туалеттар дьиэ иһигэр турбуттарыгар биир бэйэм туох да улахан сыһыына суох эрээри, хайдах эрэ бэйэбин табыгаһа суохтук саананан олорбуппун өйдүүбүн.

Кинигэр киирбит "Өбүгэлэрбит кэриэстэрин ытыктыаҕын", "Аһара чанчарыктык олоробут" диэн ыстатыйаларын аҕа олорон эмиэ ити туруккка киирэлиин сыраттым. Автор атын да ыстатыйаларыгар айыдыттан соҕоор, хаемнаһар, ыаар ыларга эрэ сууйдайар адъынаппыт, кырдьаҕастарбыгар, "аһыыр" дьоммутугар көҥүүн, тоҥуй сыһыаммыт, оннооҕор мунньахтарга, түмсүүлэргэ кэтэһиннэрэн, күүгүтэрэн мунньуур быгаан аллаахпыт, ити барыта Президиэммит этиитинэн, туохха барыгыгар ахахайымтыата суохтук, эл-дьол сыһыаммыт, найыкан буолуубут содула буолар. Итинник, кини кыйаханыах, сирой-харах анньыныах, ыныгуо-маҥаа түсүһүөх боппуруостарга, Иван Петрович аҕаччыларыгар убаастабыллаахтык, бэйэтигэр үрдүк ирдэбиллээхтик сыһыаннаһар буолан, этиэхтэрэ идеэтин дьоҥҥо толорутук, өйдөнүмтүөтүк тиэрдэр эбит диэн саанаатым.

Биир бэйэм сибиэкэй хаһыат кэллэр эрэ, туох ханнык иннинэ, ыстатыйалар төбөлөрүн аҕаан барсыдьыытан баран, аппын көрөн авторлара кимнээрин көрөөччүбүн. Хаһыаты сааһын тухары аргыс онгостор киһи, хайаан да сөбүлээн аҕар, саҥата таҥыллар, эйгэтэ кэҥиир, астынар корреспонденнардаах буолар. Миэхэ онтук дьоҥуттан Чурапчыыттан И.М.Павлов, С.Г.Старостин, Г.Г.Турантаев, бокуонньук Г.Ф.Егоров, Чакыртан Н.Н.Филиппов, Мугудайтан Г.К.Макаров, Алаҕартан В.Г.Слепцов, уонна биллэн турар, суруйар геройум И.П.Пономарев буолаллар. Кинилэр суруйуулара "Саҥа олох" эдэр коллективын күүрэннэх үлэлиэр бөҕө тулааһын буолан, хаһыат эйгэтин байытар дии саныыбын.

Иван Петрович сааһын тухары тыа сиригэр олорон, орто сүһүөх салайар үлэ барыы ымпыгын-чымпыгын, миккиирин этиэн-хаанынан билбит буолан, олоххо мыыдыр көрүүлэрдээх. Онтук да буолан, кини республика хаһыаттарын иҥэтэ туруорар утальыалыыбат ыйытыктардаах суруйууларыгар, республика тыатын хаһаайыстыбатын специалистарыттан министирдэриэр тиийэ, хаһыат иҥэтэ эпиэтэллэрин наадалааҕыран аҕар.

Хоонон турдах аайы төрөөбүт төрүт тылбыт аһааҕыран, кэхтэн, сулуруттуйан иһэрэ киэн да соҕуоппат буолбута ыраатта. Ааспыт сылларга, ордук "Кыым" хаһыакка тылбыт туһунан наһаа эдэх кириитиилэрэх да, үөрэтэр-өйдэтэр да хабааннаах ыстатыйалар бөҕө тарыстылар. Олоруу төбөнөн сирийэн аҕаҕын да, сончоҥон хомойуох иһин, тылбыт бүтэһиктэхтик уостарыгар этэҥэлэрин күүһүрүөх курдук.

Саная да көрдөххө, улуу омуктарга сыныаран көрдөххө, кыым саҥа кэнилиэннэлэх кыра эрээрибит, тылбытын бөҕэ туруктуох, баар-суох баттаммалаах дьоннорбут, суруйаччылардыт иккки сохокка арахсан олороллоро, алфавиттаныыҥ диэн айдаарсарбыт, тылдьыттарбыт араас онкуллаах тахсаллара, нууччальыттан да, атын омук тылларыттан юнирор балысхан эдэх терминэлэри халы-маартык сахалыы мохуоннаах сатыырбыт аанньаан түөйбөтэ биллэр. Ол иһин мин уу сахалыы тылларын, Пономарев курдук тыа олохтоохторун кинигэлэрэ хото соҕус тахсалларыгар күн баҕалаахпын.

Аны туран, суруйар киһи, бэйэтин суруйуутун аҕаччы көрө түһээт интэриэһиргиирэн сиҥнэр буоллаҕына, эдэх аҕаччылардаах буолар. Холобура, Иван Петрович ыстатыйаларын төбөлөрүн киһи аҕа охсоро "иҥэтэн" көбүтэр гына, олус сонуннук, соҕуччутук айыллыыр. Кырдьыга да ама хайа киһи "Мин тоҕо таҥнарыахсыт буолбуппуний?", "Олохпор оҥорбут улахан буруйум", "Оҕус тыҥарс Молоойко уонна тыс этэрбэс", "Оо, Байбал, бүппүккүөн!" диэн суруктары көрөн туран аахпакка аанньаҕай?

Түмүкпэр, бу кинигэҕэ киирбэтэр да, бэйэбэр сыһыаннаах биир түгэни ахтыахпын баҕардым.

Сааһыары биир тымныы күн, миэхэ дьиэбэр хартыына сакаастыы тахса сырытта. Сирэйбин-хараҕын көрбэхтөөн баран, "Уйбаан, хамсыырыҥ сыыдамсыйбыт, тыынарын чэпчэбиккэ дылы буолбут, тугунан эмэ дьарыктанаҕын дуо?" – диэбитигэр, мин эгдиг буола түһэн "Тэлгэһэбэр суол таһаарыыны, сарсыарда аайы оҕуруотум сирин отуччата эргийэбин, бэйэм аҕаҕыбынан Дьокуускайга чугаһаан эрэбин", – диэн омуннуу түстүм. Салгыы ону-маны сэлэһиэх дьону, таһырдьа такси күүтэр буолан Уйбаан "тэп" гынан хаалбыта.

Ити түгэн таһы умнан сырыттахпына, "Саҥа олоххо" мин "Дьокуускайга чугаһаан эрэбин" ситим таттаран дьону "чөл" олоххо утуйар идеэтин ыпсаран-хопсорон, сиэллээн-кутуруктаан суруйбута тахсан соҕуппат дуо? Онон олорор томторбор аҕыйах кэмнэ эрэ Дьокуускайга сатыы уурастыыр кэрэхсэбиллээх кырдьаҕас буола сырыттым.

Хаһан эрэ Аммаа Аччыгыйа - "Куйаҕан киһи тулалыыр дьоҥҥо туой түһэрэ тамтата сылдьар саҥнаах буолар, онтон үгүө киһи, кифаттэн кыра да "үчүгэйи" булларыыны ону үрдүтэ, үлүннэрэ сылдьар үгэстээх буолар диэн эпитигэр сыһыары тутан, кырдьыга да үгүөкэн кифиэхэ, сытыы, хотоойу бөрүлэхх сурунаалыыска интиэстиэ айар үлэтигэр аргыс тыалы баҕаран уонна бу тахсыбыт дьоҥуннаах кинигэтэ библиотекалар быыларын сүүкэнэ, ылаттан илиигэ сыддьан, солко булбакка ааҕылла, туһалыы туралларыгар баҕаран, бу саанылламматах саанаалардаах бэлиитэһиммин түмүктүүбүт.

Иван ПИНИГИН.

	Понедельник, 31 августа	Вторник, 1 сентября	Среда, 2 сентября	Четверг, 3 сентября	Пятница, 4 сентября	Суббота, 5 сентября	Воскресенье, 6 сентября
ОРТ 1-й канал	05.00 Доброе утро 09.00, 23.30 Новости 09.05 Малахов + 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Т/с "Агент национальной безопасности" 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.30 Понять. Простить 15.20 Т/с "Обручальное кольцо" 16.10 Давай поженимся! 17.00 Федеральный судья 18.20 Пусть говорят 19.10 Т/с "След" 20.00 Жди меня 21.00 Время 21.30 Т/с "Десантура" 22.30 Д/ф "Мог ли Сталин остановить Гитлера?" 23.50 Х/ф "40 дней и 40 ночей" 01.40 Х/ф "Страна садов" 03.20 Х/ф "Запретная миссия"	05.00 Доброе утро 09.00, 23.30 Новости 09.05 Малахов + 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Т/с "Агент национальной безопасности" 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.30 Понять. Простить 15.20 Т/с "Обручальное кольцо" 16.10, 20.00 Давай поженимся! 17.00 Федеральный судья 18.20 Пусть говорят 19.10 Т/с "След" 21.00 Время 21.30 Т/с "Десантура" 22.30 Д/ф "Чудеса исцеления" 23.50 Х/ф "На грани" 02.00 Х/ф "Бобби Джонс: Гений удара" 04.10 Т/с "Помоги мне, помоги себе"	05.00 Доброе утро 09.00, 23.30 Новости 09.05 Малахов + 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Т/с "Агент национальной безопасности" 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.30 Понять. Простить 15.20 Т/с "Обручальное кольцо" 16.10 Давай поженимся! 17.00 Федеральный судья 18.20 Пусть говорят 19.10 Т/с "След" 21.00 Время 21.30 Т/с "Десантура" 22.30 Д/ф "Александр Филиппенко. Неугомонный" 23.50 Х/ф "Зеленая миля" 03.10 Д/ф "Без вины виноватые" 04.10 Т/с "Помоги мне, помоги себе"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости 09.05 Малахов + 10.20, 20.00 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Т/с "Агент национальной безопасности" 13.20, 04.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.30 Понять. Простить 15.20 Т/с "Обручальное кольцо" 16.10 Давай поженимся! 17.00 Федеральный судья 18.20 Пусть говорят 19.10 Т/с "След" 21.00 Время 21.30 Т/с "Десантура" 22.30 Человек и закон 23.50 Х/ф "Гаттака" 01.50 Х/ф "Французский связной" 03.40 Т/с "Помоги мне, помоги себе"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 09.05 Малахов + 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Т/с "Агент национальной безопасности" 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.30 Понять. Простить 15.20 Т/с "Обручальное кольцо" 16.10 Давай поженимся! 17.00 Федеральный судья 18.20 Пусть говорят 19.10, 04.20 Т/с "След" 20.00 Поле чудес 21.00 Время 21.30 Минута славы 23.40 Х/ф "Чужой" 01.50 Х/ф "Семь лет в Тибете"	06.10 Мультфильм 06.40 Х/ф "Я сделал все, что мог" 09.00 Слово пастыря 09.10 Здоровье 10.10 Смак 10.50 Д/ф "Нина Ургант, три кошки и двое мужчин" 12.10 Д/ф "Внутри урагана" 13.00 Д/ф "Принцесса Диана. Последний день в Париже" 14.50 Х/ф "Королева" 16.50 Д/ф "Ольга Остроумова. Очень личное" 17.40 М/ф "Рататуй" 19.30 Х/ф "Фото моей девушки" 21.00 Время 21.15 Х/ф "Игра" 23.00 Т/с "Остаться в живых" 23.50 Фильм 01.00 Футбол. Сборная России — Сборная Лихтенштейна. 03.00 Х/ф "А вот и Полли" 04.40 Т/с "Помоги мне, помоги себе"	06.00, 12.00 Новости 06.10 Х/ф "Трембита" 07.50 Служу отчизне! 08.20 Мультфильм 09.10 Играй, гармонь любимая! 10.10 Непутевые заметки 10.30 Пока все дома 11.20 Фазенда 12.10 Живой мир 13.10 Д/ф "Эдуард Хиль. Сто хитов короля эстрады" 14.10 Х/ф "Школьный вальс" 16.00 Д/ф "Александр Филиппенко. Встреча со зрителями" 17.30 Большие гонки 19.10, 22.00 Достояние республики 21.00 Время 23.20 Х/ф "Неуязвимый" 01.20 Х/ф "Арабеска" 03.20 Д/ф "Где моя душа летает..." 04.20 Детективы
РТР 2-й канал	05.00 Доброе утро, Россия! 08.50 Х/ф "Монро" 10.45, 14.20, 17.25, 20.30 Вести-Москва 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30 Мультфильм 11.40 Т/с "Гонка за счастьем" 12.40 Суд идет 13.40, 17.50 Дежурная часть 14.40 Отчаянные домохозяйки 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 18.00 Т/с "Однажды будет любовь" 19.00 Т/с "Кармелита. Цыганская страсть" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Катерина" 22.55 Мой серебряный шар 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Письма в прошлую жизнь"	05.00 Доброе утро, Россия! 08.50 Д/ф "Судмедэкспертиза. Без права на ошибку" 09.45 Т/с "Улицы разбитых фонарей" 10.45 Вести-Москва 11.00, 20.00 Вести 11.30 Мультфильм 11.40 Т/с "Гонка за счастьем" 12.40 Суд идет 13.40 Дежурная часть 14.40 Отчаянные домохозяйки 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 18.00 Т/с "Однажды будет любовь" 19.00 Т/с "Кармелита. Цыганская страсть" 20.30 Вести-Москва 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Катерина" 22.55 Д/ф "Операция Вайс. Как началась Вторая мировая" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Внезапное пробуждение"	05.00 Доброе утро, Россия! 08.50 Д/ф "Евгений Леонов. "А слезы капали..." 09.45 Т/с "Улицы разбитых фонарей" 10.45, 14.20, 17.25 Вести-Московская область 11.00, 20.00 Вести 11.30 Мультфильм 11.40 Т/с "Гонка за счастьем" 12.40 Суд идет 13.40 Дежурная часть 14.40 Отчаянные домохозяйки 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 18.00 Т/с "Однажды будет любовь" 19.00 Т/с "Кармелита. Цыганская страсть" 20.30 Вести-Москва 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Катерина" 22.55 Д/ф "Великие комбинаторы" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Найти и обезвредить" 01.55 Горячая десятка	05.00 Доброе утро, Россия! 08.50 Д/ф "Мальчик из Армавира. Необыкновенные вундеркинды" 09.45 Т/с "Улицы разбитых фонарей" 10.45, 14.20, 17.25 Вести-Московская область 11.00, 20.00 Вести 11.30 Мультфильм 11.40 Т/с "Гонка за счастьем" 12.40 Суд идет 13.40 Дежурная часть 14.40 Отчаянные домохозяйки 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 18.00 Т/с "Однажды будет любовь" 19.00 Т/с "Кармелита. Цыганская страсть" 20.30 Вести-Москва 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Катерина" 22.55 Д/ф "Возвращение. Эдуард Хиль" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "И все осветилось"	05.00 Доброе утро, Россия! 08.50 Мусульмане 09.00 Мой серебряный шар 09.55 Т/с "Улицы разбитых фонарей" 10.45, 14.20, 17.25 Вести-Московская область 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30 Мультфильм 11.40 Т/с "Гонка за счастьем" 12.40 Суд идет 13.40, 17.50 Дежурная часть 14.40 Отчаянные домохозяйки 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 18.00 Т/с "Однажды будет любовь" 19.00 Т/с "Кармелита. Цыганская страсть" 20.30 Вести-Москва 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Концерт Максима Галкина 23.20 Х/ф "Грехи наши" 01.10 Х/ф "Стиратель"	05.10 Х/ф "Пропавшие среди живых" 06.45 Вся Россия 07.00 Сельский час 07.25 Диалоги о животных 08.00, 11.00, 14.00 Вести 08.10, 11.10 Вести-Московская область 08.20 Военная программа 08.45 Субботник 09.25 Х/ф "Приключения желтого чемоданчика" 11.20 Национальный интерес 12.20 Комната смеха 13.15 Д/ф "Красота по-советски. Судьба манекенщицы" 14.20 Вести-Москва 14.30 Х/ф "Женская дружба" 16.20 Д/ф "Ты и я" 17.25 Субботний вечер 19.20, 20.40 Х/ф "Лабиринты лжи" 20.00 Вести в субботу 23.40 Х/ф "Пункт назначения - 3" 01.25 Х/ф "Водопад ангела"	05.20 Х/ф "Цветы от победителей" 07.20 Смехопанорама 07.50 Сам себе режиссер 08.40 Утренняя почта 09.15 Х/ф "Сын маски" 11.00, 14.00 Вести 11.10 Неделя в городе 11.50 Городок 12.20 Сто к одному 13.15 Д/ф "НЛО Третьего рейха" 14.20 Вести-Москва 14.30 Дежурная часть 15.00 Честный детектив 15.30 Д/ф "Тридцать лет одиночества. Ян Арлазоров" 16.25 Смеяться разрешается 18.05 Х/ф "Большая любовь" 20.00 Вести недели 21.05 Х/ф "Враг №1" 23.00 Х/ф "Девушка из воды" 01.05 Х/ф "Рекрут"
Спорт 3-й канал	10.45 Регби. "Кубок трех наций". Австралия - ЮАР 12.45, 07.25 Вести-спорт 13.00 Зарядка с чемпионом 13.10 Мультфильм 13.45 Мастер спорта 14.00 Летопись спорта 14.30 Путь Дракона 15.10 Вести-спорт. 15.15 Академическая гребля. Чемпионат мира. 16.45 Футбол. "Томь" - "Москва" 18.55 Хоккей. "Ак Барс" - "Трактор". 21.10 Страна спортивная 21.40 Бокс. Вахтанг Дарчинян против Кристиана Михареса. 22.55 Хоккей. "Металлург" - "Барыс". 01.40 Рыбалка с Радзишевским 01.55 Футбол. Россия - Италия. 04.20 Неделя спорта 05.25 Футбол. "Крылья Советов"- "Динамо" 07.40 Легкая атлетика. Гран-при ИААФ. 09.45 Чемпионат мира по футболу. Курс - Южная Африка 10.10 Хоккей. "Металлург" - "Барыс". Трансляция из Магнитогорска	12.00 Страна спортивная 12.30 Рыбалка с Радзишевским 12.45, 05.45 Вести-спорт 13.00 Зарядка с чемпионом 13.10 Мультфильм 13.45 Мастер спорта 14.00 Неделя спорта 15.10 Академическая гребля. Чемпионат мира. 16.40 Футбол. Чемпионат Европы. Женщины. Россия - Италия. 18.55 Хоккей. Мемориал И.Х. Ромазана. "Трактор" (Челябинск) - "Барыс" (Астана). 21.10 Скоростной участок 21.40, 03.05 Футбол России 22.55 Хоккей. Мемориал И.Х. Ромазана. "Металлург" (Магнитогорск) - "Ак Барс" (Казань). 04.10 Вечер боев М-1. "Империал"- сборная Кореи 05.10 Футбол. Обзор матчей чемпионата Италии 05.55 Хоккей. Мемориал И.Х. Ромазана. "Трактор" (Челябинск) - "Барыс" (Астана). 07.55 Хоккей. Мемориал И.Х. Ромазана. "Металлург" (Магнитогорск) - "Ак Барс" (Казань). 10.00 Бокс. Рикардо Уильямс против Даиро Эсейласа . Трансляция из США	10.45, 01.00 Футбол. Чемпионат Италии. "Милан" - "Интер" 12.45, 15.00, 19.00, 22.50, 03.00, 06.35 Вести-спорт 13.00 Зарядка с чемпионом 13.10 Мультфильм 13.45 Мастер спорта 14.00 Футбол России 15.10 Футбол. Чемпионат Италии. "Фиорентина" - "Палермо" 17.10 Академическая гребля. Чемпионат мира. Трансляция из Польши 19.10 Путь Дракона 19.40 Легкая атлетика. Гран-при ИААФ. Трансляция из Хорватии 22.05 Гран-при с Алексеем Поповым 23.00, 08.45 Футбол. Чемпионат Европы. Женщины. Россия - Италия. Трансляция из Финляндии 03.20 "Из коллекции телеканала "Спорт". Хоккей. КХЛ. Открытый чемпионат России - 2008/2009. Финал. "Ак Барс" (Казань) - "Локомотив" (Ярославль) 05.35 Профессиональный бокс. Келли Павлик (США) против Бернарда Хопкинса (США). Трансляция из США 06.45 Регби. "Кубок трех наций". Австралия - ЮАР	10.45 Футбол. Чемпионат Италии. "Рома" - "Ювентус" 12.45, 06.35 Вести-спорт 13.00 Зарядка с чемпионом 13.10 Мультфильм 13.45 Мастер спорта 14.00 Футбол. Обзор матчей чемпионата Италии 14.30 Скоростной участок 15.10 Гран-при с Алексеем Поповым 16.00 Стендовая стрельба. Чемпионат мира. 17.00 Академическая гребля. Чемпионат мира. 19.05 Точка отрыва 19.35 Бокс. Рикардо Уильямс против Даиро Эсейласа. 20.25 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Динамо"(Москва) - "Крылья Советов" (Москва). 22.55 Футбол. Чемпионат Европы. Женщины. 1/4 финала. 00.55, 06.45 Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Эстония. 01.55 Хоккей. Евротур. "Чешские хоккейные игры". Россия - Швеция. 04.30 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Спартак" (Москва) - ЦСКА 08.35 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Динамо"(Москва) - "Крылья Советов" (Москва)	10.40 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Спартак" - ЦСКА 12.45, 06.45 Вести-спорт 13.00 Зарядка с чемпионом 13.10 Мультфильм 13.45 Мастер спорта 14.00 Страна спортивная 14.30 Точка отрыва 15.10 Бокс. Антонио Тарвер против Чада Доусона 16.05 Летопись спорта 16.35 Хоккей. Евротур. "Чешские хоккейные игры". Россия - Швеция. 18.55 Хоккей. Мемориал И.Х. Ромазана. Матч за 3-е место. 21.10 Рыбалка с Радзишевским 21.25 Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Эстония. 22.55 Хоккей. Мемориал И.Х. Ромазана. Финал. 01.25 Мини-футбол. Чемпионат России. ЦСКА - "Дина". 03.25 Вести-спорт. 03.30 Хоккей. МХЛ. Матч открытия. "ЦСКА-Красная Армия"- МХК "Динамо" 05.35 Бокс. Марко Антонио Рубио против Энрике Орнеласа. 06.55 Хоккей. Матч за 3-е место. 09.00 Мини-футбол. Чемпионат России. ЦСКА - "Дина".	10.50 Хоккей. МХЛ. Матч открытия. "ЦСКА-Красная Армия" - МХК "Динамо" 13.00, 06.35 Вести-спорт 13.10 Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Эстония. 15.10 Вести-спорт. 15.15, 10.40 Летопись спорта 15.45 Будь здоров! 16.15 Футбол. Чемпионат Европы. Женщины. 18.15 Футбол. Россия - Лихтенштейн. Перед матчем 18.55 Хоккей. Кубок мэра Москвы. ЦСКА - "Крылья Советов" (Москва). 21.10 Хоккей. Евротур. "Чешские хоккейные игры". Россия - Финляндия. 23.45 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Спартак" (Москва) - "Динамо"(Москва) 02.00 Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Нидерланды. 04.15 Футбол. Чемпионат Европы-2011. Отборочный турнир. Латвия - Россия 06.10 Автоспорт. Ралли "Шелковый путь" 06.45 Футбол. Чемпионат мира-2010. Отборочный турнир. Азербайджан - Финляндия 08.40 Футбол. Чемпионат мира-2010. Грузия - Италия	11.10 Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Нидерланды. 13.00, 15.00, 18.40, 22.30, 03.40, 06.20 Вести-спорт 13.10, 06.35 Регби. "Кубок трех наций". Австралия - ЮАР 15.10, 04.00 Вести-спорт. Местное время 15.15 Страна спортивная 15.45 Точка отрыва 16.15, 05.55 Автоспорт. Ралли "Шелковый путь" 16.40 Футбол. Россия - Лихтенштейн. После матча 18.55 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Спартак" (Москва) - "Крылья Советов" (Москва). Прямая трансляция 21.10 Самбо. Кубок Президента Российской Федерации. Трансляция из Москвы 22.45 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Динамо"(Москва) - ЦСКА. Прямая трансляция 01.10 Хоккей. Евротур. "Чешские хоккейные игры". Чехия - Россия. Прямая трансляция 04.05 Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Финляндия. Трансляция из Турции 08.35 Хоккей. Кубок мэра Москвы. "Спартак" (Москва) - "Крылья Советов" (Москва).
НВК 4-й канал	18:30 «Хотугу сулус»: Сыныьыс сулустуу олох... 19:00 «Кэскиллэрэ ере туган...» («Чуралгы» ТВ) 19:30 «Федерация» 20:00 «Улуус» программа кэрдерэр: Бүлүүтэрэ филиал 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа 21:00 «Сила молодости: задор и творчество...»	18:30 «Билии кунэн!» 18:45 «Эрлиитэ» 19:00 «Хотугу сулус»: С новым учебным годом! 19:30 «Вестник образования»: Августовское совещание работников образования 20:00 Программа «Улуус» показывает: Верхнеколымский филиал 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа 21:00 «Сардаана»: памяти засл. учителя РСФСР, ЯАССР И.П. Рыбкиной	18:45 «Бизнес формула» 19:05 «Тыа сирэ» 19:35 «Дорообо, саха оскуола!»:Черкехх оскуолатын аҕыллыытын репортаҕа 20:00 «Улуус» программа кэрдерэр: Өлүөхүмүү филиал 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа 21:00 «Арай мин хоһоон сатаан суруйбат буолуум...» Сардыана Гольдерова	18:30 «Стратегия республики»: Репортаж о визите Председателя Правительства РФ В.В. Путина в РС(Я) 20:00 «Улуус» программа кэрдерэр: Ханаластаабы филиал 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа 21:00 «Живые голоса войны»: Небо одно на всех...	18:45 «Пропеллер» 19:00 «Правоведъ»: права матерей одиночек 19:30 «Стратегия республики» 20:00 Программа «Улуус» показывает: Алданский филиал 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа 21:00 «Аал Луук мас»: Абый номохторо. Николай Стручков	18:30 «Геван»: Кочевая школа-надежда Севера 19:00 «Тарбаахалтыын аҥыахха»: Иннокентий Готовцев 19:30 «Якутия. День за днем» Информационная программа 20:05 «Истин илдьит» 20:50 «МССО-2009» 21:20 «Иэйэр кут тыыннаах дьуруйдар...» концерт 1,2 түүмэхтэрэ	18:45 «Истин илдьит» 19:05 «Сородичи»: Дочь поэта Сардана Ойунская 19:45 «Уруу алгыһа» 20:05 «Саҥа хаам» 20:20 ТВ спорт: XXIX Пекиннэҕи Олимпийскай оонньуулар.Кэҥүл тустуу көбүүрүгэр 21:30 «Өйдөөх оҕо» киинэ.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ
по строительству объекта "18 квартирный жилой дом для ветеранов и вдов ВОВ по ул. Октябрьская в с. Чурапча Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия)"

1. ИНФОРМАЦИЯ О ЗАСТРОЙЩИКЕ:

1.1 Наименование застройщика: Полное: Общество с ограниченной ответственностью "Якутпроект-строй". Сокращенное: ООО "Якутпроект-строй".

1.2 Место нахождения застройщика: 677018, Республика Саха (Якутия), г. Якутск, ул. Аммосова, 8, каб. 501. Тел.: 36-24-64, факс: 34-15-90.

1.3 Режим работы: Пн., вт., ср., чт., пт. – с 8 ч. 00 м. до 18 ч. 00 м. Обед – с 12 ч. 30 м. до 14 ч. 00 м. Сб, вск – выходной.

1.4 Государственная регистрация: Свидетельство о государственной регистрации серии 14 № 000021739. Зарегистрировано 2 декабря 2005 года межрайонной инспекцией федеральной налоговой службой № 5 по Республике Саха (Якутия) (г. Якутск). Основной государственный регистрационный № 1041422026885.

1.5 Учредители:
Андросов Иван Степанович – 26 %
Борисов Александр Николаевич – 5 %
Держач Василий Максимович – 5 %
Захарова Декабрина Николаевна – 5 %
Захаров Семен Николаевич – 5 %
Кошкина Людмила Анатольевна – 5 %
Петров Александр Александрович – 5 %
Попов Виктор Александрович – 5 %
Решетников Валерий Алексеевич – 5 %
Савинов Афанасий Степанович – 5 %
Игнатьев Иван Семенович – 5 %
Филиппова Галина Васильевна – 5 %
Шишигин Иван Ильич – 5%
Яковлев Николай Иванович – 14 %

1.6 Информация о проектах строительства многоквартирных домов и иных объектах недвижимости за 2004 – 2007 г.г. (выборочно): Предприятие создано и зарегистрировано 2 декабря 2005 года. В настоящее время ведется строительство следующих объектов: 16 квартирный жилой дом в с. Амга, 16 квартирный жилой дом в п. Сангар, спальный корпус АКОШИ в с. Амга.

1.7 Информация о виде лицензируемой деятельности: Номер лицензии: № ГС-7-14-02-27-0-1435144144-002609-1.

Орган выдавший лицензию: Федеральное агентство по строительству и жилищно-коммунальному хозяйству. Срок действия лицензии: С 13 ноября 2006 г. по 27 марта 2011 г. Виды деятельности: строительство зданий и сооружений II уровня ответственности, выполнение функций заказчика – застройщика, выполнение функций генерального подрядчика.

1.8 Финансовый результат текущего года на 01. 08. 2009 год: 30 139 757 руб.

1.9 Кредиторская задолженность на 01. 08. 2009 год: 32 100 тыс.руб.

2. ДОКУМЕНТЫ, ПРЕДСТАВЛЯЕМЫЕ ЗАСТРОЙЩИКОМ ЛЮБОМУ ОБРАТИВШЕМУСЯ ЛИЦУ:

2.1 Учредительные документы: Есть.

2.2 Свидетельство о государственной регистрации: Есть.

2.3 Свидетельство о постановке на учет в налоговом органе: Есть.

2.4 Утвержденная годовая отчетность за последние три года или за фактический период деятельности, если деятельность менее трех лет: Есть.

2.5 Аудиторское заключение за последний год: Есть.

3. ИНФОРМАЦИЯ О ПРОЕКТЕ СТРОИТЕЛЬСТВА:

3.1 Цель проекта строительства: В целях реализации Указа Президента Российской Федерации от 7 мая 2008 года № 714.

3.2 Этапы строительства: Строительство объекта за этапы не разбито.

3.3 Срок реализации: Начало строительства – сентябрь 2009 г. Окончание строительства – май 2010 г.

3.4 Результаты госэкспертизы: Проектно-сметная документация находится на рассмотрении в Государственном автономном учреждении "Управление Государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий в строительстве в РС(Я)".

3.5 Разрешение на строительство: Разрешение на строительство выдано Администрацией Муниципального района "Чурапчинский улус (район)" и МО "Чурапчинский наслег".

3.6 Право пользования землей: Закреплено распоряжением Главы МР "Чурапчинский улус (район)".

3.7 Местоположение объекта, его описание в соответствии с проектной документацией, на основании которой выдано разрешение на строительство: РС(Я), Чурапчинский улус, с. Чурапча, ул. Октябрьская.

Тип дома: Количество этажей – 2, высота – 2,7 метра, количество подъездов – 2.

Конструктивные решения:
– фундаменты металлические трубы;
– наружные стены из полистиролбетона с утеплением снаружи пенополистиролом и плитами теплоизоляционными с облицовочным слоем штукатурки;
– перегородки из полублоков;
– перекрытие и покрытие из монолитной плиты;
– кровля скатная, стропильная с покрытием из металлочерепицы;
– двери наружные входные согласно ГОСТ 6629-88;
– водоснабжение от квартальных сетей, канализация – септик;
– внутренний водопровод и канализация – полипропиленовые трубы;
– теплоснабжение от внутриквартальных сетей;
– электроснабжение от существующей ТП;
– вентиляция естественная.

3.8 Количество в составе многоквартирного дома самостоятельных частей (квартир, торговой и иных объектов недвижимости), передаваемых участникам долевого строительства застройщиком после получения разрешения на ввод в эксплуатацию многоквартирного дома, а также описание технических характеристик указанных самостоятельных частей в соответствии с проектной документацией: 18 однокомнатных квартир. Общая площадь квартир – 875,8 кв. м. Площадь жилого здания – 892,2 кв.м. Площадь квартир – 651,4 кв.м. Отделка квартир:
– Прихожая – шпаклевка, затирка, и окраска водоэмульсионной краской;
– Стены комнат – улучшенная штукатурка с оклейкой обоев;
– Стены кухни – вокруг мойки выложены панели высотой 1,2 м, с последующей масляной краской;
– Сантехника – ванна, унитаз, мойка российского производства;
– Полы в жилых помещениях, кухне, коридоре – с покрытием из линолеума.

3.9 Информация о функциональном назначении нежилых помещений в многоквартирном доме, не входящих в состав общего имущества в многоквартирном доме: Таковых не предусмотрено проектом.

3.10 Состав общего имущества в многоквартирном доме, которое будет находиться в общей долевой собственности участников долевого строительства: На первом этаже размещены электрощитовая и узел ввода. Лестничные марши и площадки, коридоры, вестибюли.

3.11 Предполагаемый срок получения разрешения на ввод в эксплуатацию, перечень органов государственной власти, органов местного самоуправления и организаций, представители которых участвуют в приемке дома: Срок сдачи – май 2010 года. Перечень организаций, участвующих в приемке объекта – ООО "Якутпроект-строй"; Управление Госгестройнадзор РС (Я), Администрация МР "Чурапчинский улус (район)"; Администрация МО "Чурапчинский наслег".

3.12 Возможные финансовые и прочие риски при осуществлении проекта строительства и меры по добровольному страхованию застройщиком таких рисков: Финансовые риски при повреждении или гибели объекта строительства нет.

3.13 Планируемая стоимость строительства данного дома: 27 000 000 руб.

3.14 Способ обеспечения исполнения обязательств застройщика по договору: Нет обеспечения.

3.15 Иные договора и сделки, на основании которых привлекаются денежные средства для строительства дома, за исключением привлечения денежных средств на основании договоров: Не заключались.

4. ДОКУМЕНТЫ, ПРЕДЪЯВЛЯЕМЫЕ ЗАСТРОЙЩИКОМ УЧАСТНИКУ ДОЛЕВОГО СТРОИТЕЛЬСТВА ДЛЯ ОЗНАКОМЛЕНИЯ:

4.1 Разрешение на строительство: Есть.

4.2 Технико-экономическое обоснование проекта строительства: Нет.

4.3 Заключение госэкспертизы проектной документации: На рассмотрении.

4.4 Проектная документация, включающая в себя все внесенные в нее изменения: Есть.

4.5 Документы, подтверждающие права застройщика на земельный участок: Есть.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ !

Саха республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлүүгэ үлэлитин, РИК акционернай обществотын генеральнай директорун солбуйааччытын ***Иннокентий Николаевич АММОСОВЫ*** *60 сааскын туолар үбүлүйүгүнэн итиллитин-истинник эҕэрдэлиибит!*

Чурапчы улууҥун сайдыытыгар сүүкэн кылааккын сыоналаан, убаастабыл бэлиэтин туоҕулаан ытыктыҥ кэнибитигэр чэгиэн дорообуйаны, ньыр-баччы үлэни, дьиэ кэргэнигэр дьоҥу баҕарабыт!

Эҕэрдэни кытта Н.Н.Попов,
Г.В.Смирников дьиэ кэргэттэриниэн.

* * *

Күндүтүк саныыр күн-түүн эйэҕэс эҕэбит, "Бочуот знака" ордена наҕаларын ***Анисья Васильевна КОЖУРОВАНЫ*** *80 сааскын туолбут үбүлүйүгүнэн итиллитин-истинник эҕэрдэлиибит! Биниэхэ истиҥ сыдьаанын, ахсаабат кыаҕын, сүбэ-аман, көмөн ирдин ис сүрэхпититтэн махтанабыт.*

Баҕарабыт эйэҕэс чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, ыстата биллибит үйүн олоҕу, сир үрдүгэр баар барыы кэрэни, учуутаны, сырдыгы! Саҕаабыт саҥаан сарсыланнын, таҥнуйдаабытыҥ туоланан истин! Чугас дьоҥун сылаас таптаһынан кынаттанан мэлдьи уҥуох-кэтэ сырыт диэн алгыстыбыт аньыыбыт.

Эҕэрдэни кытта оҕолорун, кийиттэрин, кутуруктэрин, сиэннэрин, хос сиэннэрин.

* * *

Чыалпаахха олорор, күндүтүк саныыр, ытыктыыр дьоммутун ***Евдокия Константиновна уонна Алексей Семенович БАЙШЕВТАРЫ*** *ыал буолан, алаҥа дьиэни тэрийиммиккит 50 сылын туолбутуттан, кыҥыл комус сыбаайбаҕытынан итиллитин-истинник эҕэрдэлиибит!*

Ыарыы ыалдьаспатын, дьон-дьаҥах тутуспатын. Өссө да ыр кэмнэргэ оолоҥнутуттар, сиэннэриттиэн тутсаҕыйбат тутаах, эрэлээх эркин буолан, куустээх саҕаабытынан эрчуу уҥуох-кэтэ үйүнүк дорообуйдык этэннэ олорорҕутуттар баҕарабыт.

Эҕэрдэни кытта Таатта улууҥун Туора Кюөл нэһилиэгиттэн аймахтарыт ***Васильевтар, Павловтар, Екечьеевтар.***

* * *

Томпо улууҥун Кириэс-Халдьаайыытыттан төрүттээх, Чурапчы улууҥун Баҕаны нэһилиэгэр олорор Россия бочуоттаах кинематография, "Саҥа олох" хаһыат общественнай корреспондена, Россия Журналистарын союзун чилиэнэ ***Семен Иннокентьевич НИКИТИНЫ*** *60 сааскын туолар үбүлүйүгүнэн итиллитин-истинник ис сүрэхпитэн эҕэрдэлиибит!*

Эн олохпор дьиҥнүргэнэн оҕолоргун улаатыннаран олох суолугар тэрилгиттаатын. Эйэҕэс олоҕун ыстата мэлдьи кэрэ саҥаа кэҥиэлэҥэ сырыттын, эрэл кыыма энэрдэстин, ыра саҥаан ыпсан истин. Оҕолорун, сиэннэрин ситиһиилэринэн кынаттанан дорообуйдык, дьоллоохтук сырыт диэн алгыыбыт!

Эдьийиҥ Анна Иннокентьевна, балтыларыҥ Розалия, Раиса, бырааттарыҥ Михаил, кийиттин Сардаана, кутуруктэриҥ Максим, Иван уонна кинилэр оҕолоро.

Кэриэстэбил

СУОХТУУБУТ, АХТАБЫТ

Бытыктыыр кэриэбит, күндү аймахпыт Еттэнова (Местникова) Вера Афанасьевна бу дьыл атырдьах ыйын 31 күнүгэр күн сиригэр барбыта 40 хоккугун туолар.

Вера Афанасьевна 1949 с. кулун тутар 27 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгэр Афанасий Дмитриевич, Дария Дмитриевна Местниковтар уолаан дьиэ кэргэнигэрэр үҥүс оҕолор төрөөбүтэ. Оҕо саҥа Хатылыта, Чурапчаҥа киэһэтэ. 1966 с. Сылаг орто оскуолатын үөрүйдүк үөрүкэн бүтэрбитэ. Оскуола кэнниттэн Субуруускай затыынын совхозка ыыгай кирдьиччүүнү, Чурапчы райкомсомол библиотекарыынан үлэлэн олох аартыгар үктэммитэ. 1968 с. СГУ инженерный-техническэй факультетын "Промышленное и гражданское строительство" отделениетыгар үөрэнэ киирбитэ. 1972 с. талбыт үөрүҥэ ситиһиилэхтик бүтүрэн СМУ "Гинеэстройга" маастарынан, "ВНИИПРО Золото" институт Дьыҥуускайдааҥы филиалыгар старшай инженерынан үлэлэбитэ.

1978 с. Уһаҕо Бүлүүтүн торуттаах үөрүҥнай-физик Василий Николаевич Еттэновка кэргэн тахсыбыта. Новосибирский Академгородок олохсуйбуттара. Вера Афанасьевна "Сибортехстрой" трестыгар старшай инженерынан үлэлэбитэ. Атын да сиргэ тиийэн кэнн үлэлиэт да, кийи да быыыытынан сырдарботэр, эйэх дорҕоонох-итэстэах, ыалдьаттаах-хоноҕолоох үтүө хаһаайка, ыал ийэтэ буолбута.

1993 с. дойдуттуттар тахсыбыт уларыйыылар түмүгэриттэн кэнн атын хайысхаҕа – атыы-эрэсиэ эйгэтигэр улэтин сөпсүлэбитэ. Новосибирскайга иккис фирманы ("Айан" уонна "Лена") Дьокуускайга "Мегу" фирманы тэрийбитэ. Кини тэрийбит фирмалара Ньурбаҕа, Хаҥыластаҕа, Уһаҕо Бүлүүтэ, Чурапчыта, Бороҕонго, Сунтаарга, Мирнайга, Таатта, Бүлүүтэ, Дьокуускайга арааҥ табаары, аны-уалу таҕаннар эйэх маҕаһыын, баҕа тутулуйбута. Вера Афанасьевна дьыаланы олохтоохтук, ыччыгарчыыллар тиийэ тэриллэрэ, сонуну-саҥаны киллэрэрэ. Хас биирдии кэнниэхэ болҕомтолоох, эйэҕэс сыҥыаннаах салайаччы, холку, кэмэ маҕыйыыны эйэх дьоҥу бойоттоор тардара.

Кырыыстаа Марина уонна Даша биологическай уонна математическай наука кандидаттара, Германыҥа уонна Новосибирскайга олохсуйуллар. Иккиэн ыыстаах уол сиэннэри иҥиэхэ аҕаларыгар болохтэрэ үөрүллүр.

Төрөөбүт дойдутун дьоно, чугаас Чурапчыта баар аймахтара, Вера Афанасьевнаҕа махтаабыт, ытыктабыллыбыт мунура суох. Кини эйэх кэнниэхэ үлэ буолан биирэн кэлэлэстүү. Сиргэ киирэргэ олохсо кини суотин-аматын, үтүө сыҥыаннын, кэмэтин кэйиэ аҕыс сиэтэт. Вера Афанасьевна тэриллэ үлэтэ салаанан барар. Күндү кэнибит ааттыат олор, сырдык мөссүөнү хаһан да умнуллуо суох. Кэнниэ мэлдьи өйдүү-саныы, холобур оҕосто сылдьыахпыт.

Чурапчыҥа баар барыы аймахтара, "Сиэтэм" маҕаһыына үлэһитэрэ.

Таҥаллаах оҕолор
КЫНЫОНАЕВЫН Роман Романович
сүүмэрдык ыйытыган аҕалыгар Кириллаанан Романа, ийэлэрэ Парасковья Спиридоновнаҕа уонна биирэ төрөөбүттэриэхэ, аймахтарыгар дорҕоон кутуруоннуттан тиэрдэбит.

Туохпо олохтохтор.

Сүрэхпитигэр өрүү баарҕын

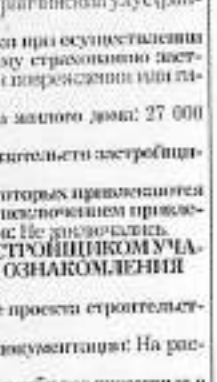

Таптыыбыт кэргэним, ийэбит, балтыбыт Сергеева Татьяна Алексеевна 1965 с. сэтинньи 13 күнүгэр Чурапчы оройуонун Мыҥдаарыйы бөҕүөлүгэр эйэх оҕолоох Абрамовтар дьиэ кэргэттэригэр 11-с оҕолох төрөөбүтэ.

Таня оскуолаҕа үөрүүгэр сылларыгар бастыҥ үөрэнээчэ, пионерка, комсомолка, кылааҥынар старосталыыта этэ.

Оскуоланы бүтэрээт, комсомол "Оскуола-производство-үрдүк үөрүх" ыҥырыытын өйөнө, "Мыҥдаарыйы" совхозка "Тыҥыылаах" фермаҕар кылааҥынан тахсан мааныыласыгаабыттаара, онтон кэрэ тахсан, сылдата оҕолоох солбуйа үөрөммэтэрэ.

Таттыыр Мыҥдаарыйыгар олохсуйан Мыҥдаарыйы СПО-гун бокхоркоотигэр улаатан ыччаттаа уонна алаҥы тиэйэн кунаарыгар дьаҥар пекарнаҕа улаатыбыта.

Бөҕүөнү Таньыгыт ураты болҕомтолоох, сэмэй маҕыйыыны дьоҥҥо сөбүлэтэр, дьоҥҥо-сэргэҕэ, аймахтарыгар, чугас дьоммутар бэлэр кэм кэтиэт, ыччат кыаҕынаах, дьиэ кэргэнигэр туллубут туохтаах, туруорсуоҕат тирэх этэ.

Өрүүтүн маннынгэс мичээрдиах, маанылы маҕыйылаах, ыраас дуоҕалаах, кэрэхсэ эрэ ыраллыыр сайаҥас саҥалаах, улэйит үтүөтэ, мөҥүнүгэс кэнниттэн күндү кэнибит Таня–Таньчыра ыалтан да буоллар дьоҥун олоҕу олорон, кэргэн, ийэ буолар дьолу толору биэрэн, бу күн сиригэр барда.

Дьылҕа Хаан ыйыгар ыалдьаах. Хайдыстаах да хаһан уҥа Таньыгыт бу сиргэ тиҥиэрбит, аҕыы-аҕа, дуоҕа ыалдьыыта сүрэхпитигэр сөҕүн хаалларда.

Таньыгы сүтэрбит ыарахан күннэрбитигэр бөҕүөн аттыбыттар баар-буолан, күүс-наҥас, тирэх, ой-санаа буолбут чугас дьоммутуттар, доҕотторбуттар, ыалларбыттар Е.Е.Петуховка, В.Л.Дмитриевка, С.Н.Макаровка, А.У.Сергеевка, А.А.Артемьевка, В.Н.Мироновка, С.Н.Кузьмовка, "Сельпо" туоллаа олохтоохтуттар, Таньыгыт биирэ үөрэммит табаарыстаттара, доҕотторо А.В.Боматаровка, Р.В.Пахомовка, Мыҥдаарыйы сельпотун, бөҕүөнүттэн, олохтоох дьаһалтатын үлэһитэриттэн Е.А. Ядрихинскайа, В.М. Шестаковаҕа, Чурапчыттааҕы "Маарынчаан" ПО председателиттэн Г.В.Смирниковка, улуустааҕы казначейство салайааччытыттан И.К.Матвеевка, ветуправление начальниктэриттэн П.И.Старостиныа тутуган да кэмнэ-кэмнэ махтаабыттын тиэрдибит.

Эйэҕэс дьиэ кэргэттэриттиэн алдьархай ааспатын, олуу өлөөбүтүн, дөрүөбэй, дьиэлээх буоларыгыттар баҕарабыт.

Кэрэхсэ оҕолоор, биирэ төрөөбүттэрэ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Продам Тойоту-Камри 1989 г.в., АКПП, 4 WD. **Кэн. тел.: 41-151, 8914-234-09-12.**

* * *

Срочно продается УАЗ-Тент 1986 г.в. **Обращаться по тел.: 26-134, 26-198.**

* * *

2008 сылгаах "Белая ночь" дьүөгүнэн УАЗ-маҥнайгы, сөпсөрдэх "Тайшет" тиэгэр. Iитьиҥнэх 10 биллэк үөр атыылыллар. **Биэлэр тел.: 27-612.**

* * *

1998 сылгаах УАЗ бортовой массынан атыылыыр. **Тел.: 8914-233-72-79.**

* * *

Уҥуох турунтаах Т-25 трактор атыылыыр. **Биэлэр тел.: 41-675, 41-582.**

* * *

Оскуоль-интернат оройуонтар ыччат уһаайыыларыгар, сиэнэхтэх оҕо тутуулаах, 11х8,5 км. кэнэх дьиэ атыылыыр. **Биэлэр тел.: 8921-361-30-60, 8921-360-60-29.**

* * *

Константинов уол ыаҥа хоҥоо ньаҕа дьиэ хаачыллыллар, бөҕүөнүн, телефоннаах, ADSL-лаах хаартыра атыылыыр. **Тел.: 8914-281-84-48.**

* * *

Дьокуускайга "Кванта" таһаҥар бөҕүөнүн хоҥоон сиэнэ суох хаачыллыылаах хаартыра атыылыыр. Сылаас, ньиэс этэҥ, мөҥүлүөк, телефоннаах. **Тел.: 8914-270-05-92, 8914-101-90-62.**

* * *

Семья снимет чистую, благоустроенную квартиру. Можно с последующим выкупом.
Тел.: 8914-290-01-04, 21-429.

* * *

Макаров Николай Алексеевич ааттыгар бириллибит байыаннай билиит сертификатын дьиэнэ-суоҕунан ааллар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор-директоры солбуйааччы, культура, бырааб отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Эпливттиир секретарь, литературный сотрудник – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Сурук, ыччат, оҕо аймах отдела – А.Г. КУЗЬМИНА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэх, дорообуйа харистабылын отдела – А.М. АДАМОВА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС. Корректор – Н.Е. ОСИПОВА.
Бэчээттээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараачылар: СР Правительство, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массаабай информация средстволорун туһунан РФ Сүөмэнэрин туруулуунуу контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениятыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

АДАРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaolah@mail.ru

Бэчээккэ сакаас: № 105 (10033). Тираж 1767. Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Сурукка ыйыллар чаастар кирдьыгыстыгар этиллэрэ автор туһугар бэйэтэ сүтэр.

Хаһыат бэчээккэ бириллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилинэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 28.08.2009 с. офсетка бэчээттэнэ. Адарыспа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат кэдиэлэбэ үстэ: оптоорунньукка, чэпиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.